

Ἡ Χαρίκλεια ἐμειδίασεν, ἔλαβεν εἰς χεῖρας τὴν μαύρην ἐσθῆτά της, τὴν ἐδίπλωσεν ἐπιμελῶς, τὴν ἐρίλησε, τὴν ἀπέθεσεν εἰς κιβώτιον καὶ ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ θείου της.

(Ἐπεται συνέχεια.)

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΩΝ ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ.

(Συνέχ. Ἰδε φυλλάδ. 289.)

—οοο—

Ἀλλ' ἐμελλε τῆς τύσης τοῦ Βιάρου εὐγλωττίας τὰ παρήγορα κύματα νὰ κατακλύσωσιν ὡς ἄλλος χροσορρόας Νεῖλος καὶ τὴν Αἰγιναν, καταταχθεῖσαν διοικητικῶς μετὰ τῶν Δυτικῶν Σποράδων, τῶν ὁποίων ἐκεῖνος διωρίσθη πρὸ μικροῦ ἑκτακτος ἐπίτροπος· διότι μόλις καταπλεύσαντες εἰς Περιθόλαν ἐλάβομεν τὴν εἶδησιν ὅτι καὶ εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Κράτους μετεδόθη δυστυχῶς ἡ πανώλης. Καὶ ὁ μὲν Κυβερνήτης, ἀνάγκην ἔχων νὰ συγκοινωνῇ συνεχῶς μετὰ τῶν ἀρχηγῶν τῶν τριῶν στόλων, κατέλυσε μακρὰν τῆς μολυσμένης πόλεως, ὁ δὲ Γραμματεὺς τῆς ἐπικρα-

Ι. Καποδίστριας.

τείας μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν μετέβησαν εἰς τὴν πόλιν, καὶ ὁ ἑκτακτος ἐπίτροπος, περιπλέον ἐπὶ τοῦ Νεῖλου ὡς ἄλλος πολιορκητής, « ἐδόξαζε τὸν μεγαλοδύναμον ὅτι ἡ ὕδρα πλησιάζει εἰς τὸ τέλος τῆς καθάρσεώς της, ὅτι αἱ Πέτσαι εἶναι καλὰ πρὸς τὴν σωτηρίαν τῶν προχωρημένων, καὶ ὅτι ἤλπιζεν ἡ μέ-
χρ' ἡ σήμερον τετράημερος ὕγεια τῶν Αἰγινήτων νὰ

προχωρήσῃ καὶ αὐτὴ καλῶς καὶ ἀσυγχύτως, ὥστε, κατὰ τὸ γενικὸν ὑγειονομικὸν σύστημα τῆς πεπολιτευμένης Εὐρώπης, ἐπανακτῆσωσι καὶ αὐτοὶ τὴν πρῶ-
τέραν ἐλευθέραν κοινωνίαν μὲ τὸν ἐπίλοιπον κόσμον. » Ἐπειδὴ δὲ, κατὰ τὴν παραδεδεγμένην τάξιν, ἔπρεπε νὰ ὑποβάλλωνται τῷ Κυβερνήτῃ τὰ εἰσερχόμενα ἔγ-
γραφα καὶ νὰ ὑπογράφῃ πολλὰ τῶν ἐξερχομένων, οἱ δύο γραμματεῖς οἵτινες καὶ ἀντὶ εἰσηγητῶν ἐχρη-
σίμευον, ὡς προεῖρέθη, παρηγγέλθησαν νὰ μεταφέ-
ρῃσι καθ' ἑκάστην ἑφίπποι εἰς τὸ ἀγροκήπιον τὰ ἔγ-
γραφα· καὶ ἵνα μὴ μολυνθῇ ὁ Κυβερνήτης νὰ θέτωσιν ἐπὶ τοῦ χάρτου ἰσομέγεθες φύλλον λευκοσιδήρου, στε-
νὴν καὶ μακρὰν ἔχον σχισμὴν, ὅπως δι' αὐτῆς εἰσχωρῇ ὁ κάλαμος τοῦ ὑπογράφοντος.

Ἀνάγκη ὅμως νὰ σημειώσω ὅτι οἱ πλείστοι τῶν ἐν Αἰγίνῃ, καὶ μάλιστα οἱ ἔχοντες πείραν τοῦ νοσή-
ματος, ἐδόξαζον ὅτι δὲν ἦτο πανώλης ἡ ἐπιπολάσασα ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ μικρὰ καὶ βραχεῖα ἐπιδημία· διὰ τοῦτο οὔτε τὴν διαίταν μετεβάλλομεν, οὔτε τὴν πρὸς ἀλλήλους συγκοινωνίαν, συνεχῇ καὶ ἀδιάκοπον οὔ-
σαν τότε, διεκόψαμεν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἄκρατον ἡμῶν εὐθυμίαν, βάσιν ἔχουσαν ἐλπίδας ἀπολεσθείσας μετὰ ταῦτα, ἐμετριάσαμεν. Φαίνεται δὲ ὅτι καὶ ὁ Κυβερνή-
της εἶχε τὴν αὐτὴν γνώμην· διότι ὅτε μεταβὰς τὸ πρῶτον εἰς Περιθόλαν δὲν ἐκάθησα κατὰ τὸ σύνθημα παρὰ τὴν μικρὰν τράπεζαν ἀντικρὺ αὐτοῦ, ἀλλ' ἐστά-
θην ὀρθίως καὶ μακρὰν, ἐκεῖνος μ' ἐβίασε νὰ πράξω ὡς καὶ πάντοτε· καὶ ὅτε μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἠθέ-
λησα νὰ θέσω τὸν λευκοσίδηρον ἐπὶ τοῦ χάρτου, ἀρ-
πάσας τὰ ἔγγραφα ἀπὸ τῶν χειρῶν μου ἤρχισε νὰ ὑπογράφῃ μειδίων. Ἐνῶ ὅμως ὑπέγραψεν ἰδοὺ ὁ Νι-
κολέτος ἀναγγέλλει ἐρχομένους ξένους ἀξιωματικούς, καὶ εὐθὺς ἀνεγερθεὶς μὲ προσέταξε νὰ παραλάβω τὰ ἔγγραφα καὶ ν' ἀποχωρήσω εἰς γωνίαν μακρὰν τῆς τραπέζης. Οἱ ἀντιπολιτευόμενοι τότε τὸν Κυβερνή-
την, διότι, ὡς εἶδομεν, μόλις ἦλθε καὶ εὐρε κατακρι-
τάς, δι' αὐτοῦ ἔλεγον ὅτι ὅπως ἀναβάλλῃ τὴν συγκάλε-
σιν τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως ἐπενόησε τὴν πανώλην. Γελοία κατηγορία, ἀποδεικνύουσα καὶ αὐτὴ τὰ μωρὰ καὶ φαῦλα τῆς φαντασίας ἀναπλάσματα, εἰς τὰ ὁ-
ποῖα καταφεύγει ἡ ἄκριτος καὶ ἐμπαθὴς ἀντιπολί-
τευσις.

Κατὰ τὰς συνεχεῖς εἰς Περιθόλαν ἐκδρομὰς μου ἀνγκασθεὶς ἐνίοτε νὰ μείνω πλέον ἢ ἄλλοτε μόνος μετὰ τοῦ Κυβερνήτου, πολλὰ πολλάκις ἀληθῶς σο-
φὰ ἤκουσα ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Μίαν τῶν ἡμε-
ρῶν ἐγχειρίσας μοι ἰδιωτικὴν πρὸς αὐτὸν ἐπιστο-
λὴν, ἀνάγνωθι, εἶπε, μεγαλοφώνως. Καὶ ἀναγνούς εἶδον ὅτι ὁ ἐπιστέλλων, ὅστις ὑπεγράφετο Ἀριστεί-
δης Μωραΐτινης, εἰδοποίησε ὅτι μετ' ὀλίγον ἐσκόπει ν' ἀναχωρήσῃ ἐξ Ἀγκῶνος κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ Κυβερνήτου καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς Αἰγιναν.

— Ἡξεύρεις, μὲ ἠρώτησεν ὁ Κυβερνήτης μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἐνῶ ἐδίπλου φάκελλον, διὰ τί σ' ἔδωκα ν' ἀναγνώσῃς τοῦτο τὸ γράμμα; Διότι ὁ γράφων ἂν καὶ νέος, εἶναι πολλὰ πεπαιδευμένος καὶ πρὸ πάντων χρηστοθεστάτος. Ἀπαγγέλλων δὲ βραδύτερον καὶ ἐντονώτερον τὴν τελευταίαν ταύτην λέξιν, ἀνύψωσε τὴν κεφαλὴν καὶ προσήλωσεν ἀτενῶς ἐπ' ἐμοῦ τοὺς ἀείποτε διαυγεῖς αὐτοῦ ὀφθαλμούς. — Ναί, ἐπανέλαβε μετὰ βραχεῖαν σιωπὴν, χρηστοθεστάτος· καὶ διὰ τοῦτο τὸν παρεκάλεσα ὅταν ἐπέρασα ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Σὺ τί νομίζεις καλῆτερα; γράμματα χωρὶς χρηστὰ ἦθῃ ἢ χρηστὰ ἦθῃ χωρὶς γράμματα;

Καὶ ἐπειδὴ νεύσας τοὺς ὀφθαλμούς, διότι μοι ἦτο ἀδύνατον ν' ἀντικρύσω τὸ φλογερὸν τοῦ λαλοῦντος βλέμμα, ἐσιώπων, αὐτὸς ἀναλαβὼν τὸν λόγον προσέθετο·

— Δὲν ἀποκρίνεσαι; Διέστρεψε λοιπὸν καὶ σὲ, τόσον νέον ἀκόμη, ἢ ἑλληνικὴ οἴησις; Πολλοὶ Ἕλληνες λογιώτατοι τοὺς ὁποίους ἐγνώρισα εἰς τὴν Βιένναν καὶ ἄλλου, ἐνόμιζαν ὅτι εἶναι σοφώτατοι, διότι ἔμαθαν μόνον ὀλίγα γράμματα. Ἐάν, ὡς καυχᾶσθε, εἰσθε ἀπόγονοι τῶν Ἑλλήνων, δὲν ἔπρεπε νὰ λησμονῆτε ὅτι σοφίαν ἐκεῖνοι οὔτε ἐνόμιζαν οὔτε ἐνόμαζον μόνον τὴν ἀσκησιν τοῦ νοῦς, ἀλλὰ καὶ τῆς ψυχῆς τὴν καλλιέργειαν. Ὁ γνωρίζων μόνον γράμματα μὴ ἔχων δὲ καὶ ψυχῆς ἀγωγὴν, εἶναι χειρότερος καὶ τοῦ χειροτέρου κακούργου, διότι ἔμαθε νὰ κακουργῇ ἐπιτηδείον παντὸς ἄλλου. Γνωρίζεις τὸν Σ . . .;

— Μάλιστα, ἐξοχώτατε.

— Αὐτὸς εἶναι ἀπὸ τοὺς πλέον προκομμένους σας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς πλέον κακοήθεις· ὅταν ἦτον εἰς Π . . . ἔκλεπτεν ἀφίνω τὰς ἄλλας τοῦ παρεκτροπᾶς.

Ἀνέπτυξε δὲ μετὰ τοσαύτης εὐγλωττίας, εἰ καὶ δὲν ὠμίλει εὐχερῶς τὴν ἑλληνικὴν, τὸ θέμα τοῦτο, καὶ τοσαῦτα περὶ ἀγωγῆς ἀνέφερε παραγγέλματα τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Ἰσοκράτους, τοῦ Ξενοφώντος, τοῦ Πυθαγόρου καὶ ἄλλων ἀρχαίων συγγραφέων, ὥστε καταστείλας καὶ τὴν πνοὴν μου ἐκρεμάσθην ἀπὸ τῶν χειλέων αὐτοῦ. Ἀροῦ δὲ ἐτελείωσε, μήπως, μὲ ἠρώτησε γελῶν, ἐξέλαβες καὶ ἐμὲ, διότι ἀνέφερα τόσους Ἕλληνας, λογιώτατον; Τὸ κακὸν τὸ ἐδικόν σας εἶναι ὅτι μόλις μάθετε μερικοὺς κανόνες τῆς γραμματικῆς, ἔστω καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν, καὶ μόλις ἰδῇτε μερικὰ τῆς Εὐρώπης βουνά, καὶ χειροτονεῖτε ὑμᾶς αὐτοὺς διορθωτὰς τῆς κοινωνίας καὶ νομοθέτας τῆς πολιτείας· πλὴν ἄλλο γραμματικὴ, ἄλλο κοινωνία καὶ ἄλλο πολιτεία· τόσον ἄερα πέρνει ὁ νοῦς σας, ὥστε δὲν κατορθώνετε νὰ ἐννοήσετε τί χάσμα εἶναι μεταξὺ τῆς πρώτης καὶ τῶν δύο ἄλλων. Οἱ παλαιοὶ σοφισταὶ ἤξευραν περισσότερα γράμματα ἀπὸ σας, καὶ ὁμοῦ αὐτοὶ ἔχασαν τὰς Ἀθήνας.

Ἐμοῦ δὲ ἐκουρουῦτο ὁ θαυμασμὸς οὐ μόνον διὰ τὴν χάριν καὶ τὴν σαφήνειαν καὶ τὴν περὶ μεθ' ὧν ἠρμήνευε τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ὁ Κυβερνήτης, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀπροσδόκητον ἀνακάλυψίν μου ὅτι ἦσαν τοσοῦτον οἰκτεῖοι πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχαῖοι, ἐνῶ ἠγνύει τὴν γλῶσσαν εἰς τὴν ἔγγραφαν.

— Ἐν τοσούτῳ δὲν ἀπεκρίθης, προσέθετο μετὰ τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας, εἰς τὴν ἐρώτησίν μου, εἰν προτιμᾶς γράμματα χωρὶς χρηστὰ ἦθῃ ἢ χρηστὰ ἦθῃ χωρὶς γράμματα;

— Καὶ ἂν ἦτον δυνατόν, ἐτόλμησα ν' ἀποκριθῶ, νὰ προτιμῶ τὸ πρῶτον, ὅσα ἤκουσα ἀπὸ τὸ στόμα σας ἦσαν ἀρκετὰ ἰσχυρὰ διὰ νὰ μὲ βιάσουν ν' ἀγαπήσω τὸ δεύτερον.

Ἐκεῖνος δὲ μειδιάσας εἶπε·

— Πιθανὸν νὰ νομίζῃς καὶ σὺ ὁμοῦ μὲ τοὺς καθηγόρους μου ὅτι εἶμι φωτισμένος· τί ἤθελαν; νὰ κάμω εὐθὺς ἀκαδημίαν ὡς τοῦ Γκιλφόρ; ἀλλὰ διὰ νὰ φθάσῃ τις εἰς τὴν ἀκαδημίαν πρέπει ν' ἀρχίσῃ ἀπὸ τὸ ἀλληλοδιδασκτικόν. Ἰδοὺ, ἐπροσκάλεσα εἰς τὸν Πόρον τὸν Κλεόβουλον, καὶ ἔστειλα τὸν Dutrone νὰ ἐπισκεφθῇ τὰ σχολεῖα καὶ νὰ μὲ δώσῃ γνώμην πῶς νὰ τὰ βελτιώσω καὶ νὰ τ' αὐξήσω. Πόσος καιρὸς εἶναι ἀφοῦ ἦλθα; μόλις τρεῖς μῆνες.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ λόγος περὶ Κλεοβούλου, καθῆκον νομίζω νὰ παρενείρω ὀλίγα περὶ αὐτοῦ· ὃς εἰμεθα πρὸς τὴν μνήμην καὶ τῶν εὐεργετῶν τῆς Ἑλλάδος εὐγνώμονες.

Ὁ Γεώργιος Κλεόβουλος, ὁ πρῶτος εἰσαγαγὼν εἰς τὴν Ἀνατολὴν τὴν ἀλληλοδιδασκτικὴν μέθοδον, ἐγεννήθη ἐν Φιλιππουπόλει τῆς Θράκης ἐκ γονέων πτωχῶν, καὶ υἱοθετηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀρχιδιακόνου τοῦ ἀρχιερέως ἐστάλη εἰς Πάτριον εἰτα δὲ εἰς Κυδωνίας ἵνα σπουδᾷ. Ἐκείθεν δὲ μεταβὰς εἰς Βιέννην ἐδίδασκε μὲν ἐπὶ τρία ἔτη τοὺς παῖδας τῶν ὁμογενῶν, ἐδιδάσκετο δὲ καὶ αὐτὸς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Καθιδρυθείσης τότε νέας σχολῆς εἰς Μηλίας τοῦ Πηλείου ὄρους, ὁ Κλεόβουλος ἐστάλη ὑπὸ τῶν ἐφόρων εἰς Βαυαρίαν ὅπως συμπληρώσῃ τὰς σπουδὰς αὐτοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα καταβὰς διδάξῃ ἐνταῦθα. Καὶ τῶντι κατέβη τὸ 1814 ἔτος. Ἐπειδὴ ὁμοῦ ὁ Ἀλῆ πασᾶς ὑπέβλεπε δεινῶς τὰ κατὰ τὸ Πήλιον, καὶ ἐζήτην ἀφορμὴν νὰ κακοποιήσῃ αὐτὸ, ἀνεβλήθη διδασκαλία. Ὅθεν ὁ Κλεόβουλος μετέβη εἰς Φιλιππούπολιν καὶ ἐκεῖθεν ἐπανελθὼν εἰς Βιέννην καὶ ἔλθετίαν ἐπισκέφθη τὰ ἀλληλοδιδασκτικὰ σχολεῖα, καὶ συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ μεταφέρῃ καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν μέθοδον αὐτῶν. Ἐπὶ τούτῳ ἀπῆλθεν εἰς Παρισίους, καὶ συντάξας ἀδροτάτη δαπάνη τοῦ φιλογενεστάτου Νικολάου Ροσσέτου τοὺς γνωστοὺς πίνκκας, ἦλθεν εἰς Ἰάσιον ὅπου συνέστησε σχολεῖον ἀλληλοδιδασκτικόν. Ἐνταῦθα ἐδιδάχθη τὸ πρῶτον κατὰ τὴν Ἀνατολὴν ἡ

μέθοδος αὕτη, καὶ μαθηταὶ περὶ τοὺς ἑκατὸν ἱερω-
μένοι τε καὶ λαϊκοὶ γυμνασθέντες ἐν Ἰασιῶ διεσκορπί-
σθησαν πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ συνέστησαν σχο-
λεῖα. Ἐπελθούσης δὲ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821
ἐτους ὁ Κλεόβουλος μεταβὰς εἰς Ὀδησσὸν, μετερ-
βύθη μὲν ἐπὶ τὸ κρεῖττον τὸ ἐκεῖ ἀλληλοδιδασκτι-
κὸν σχολεῖον, ἐδίδασκε δὲ εἰς τὸ ἀνώτερον ἐκπαιδευτή-
ριον ἐπιστήμας μέχρι τοῦ 1824 ἐτους. Τὸ δὲ 1825
κατέβη εἰς τὴν παλαιούσαν Ἑλλάδα, ἐπεσκέρθη μετὰ
τοῦ τότε ἐφόρου τῆς παιδείας διάφορα σχολεῖα, καὶ
ἀποκατασταθεὶς εἰς Σύρον ἐδίδασκεν.

Ὅτε δὲ ὁ Κυβερνήτης ἀποσπάσας, ὡς προεῖπον,
τοὺς ψυχοβιοῦς ἀπὸ τῶν στρατοπέδων συνήγαγεν
εἰς Πόρον, προσεκάλεσε τὸν Κλεόβουλον καὶ ἀνέθε-
το τοὺς ὁρμάνους καὶ ἀνεστίους ἐκείνους εἰς τὴν
φροντίδα αὐτοῦ· ἀλλ' ἀσθενήσας δυστυχῶς ἐπὶ ἀνῆλ-
θεν εἰς Σύρον ὅπου καὶ ἀπέθανε. Κατέλιπε δὲ ἐν χει-
ρογράφῳ ἐρμηνείαν τῆς ἀλληλοδιδασκτικῆς, ἱερὰν κα-
τήχησιν διὰ τοὺς παῖδας, γεωγραφίαν, ἀριθμητικὴν,
ἁλγεβρὰν καὶ γεωμετρίαν.

Τοιοῦτος ἐν συντόμῳ ὁ Κλεόβουλος· ἀξιόγραφος
δὲ πρὸ πάντων ὑπῆρξε κατ' ἐμὲ ὁ ἀνὴρ οὐχὶ τοσοῦ-
τον διὰ τὴν παιδείαν, ὅσον διὰ τὴν σύνεσιν καὶ τὴν
ἀληθῆ φιλοπατρίαν· διότι πεποιθήσιν ἔχων ὅτι ἡ
δημοτικὴ ἐκπαίδευσις εἶναι, ὡς καὶ ἄλλοτε ἐλέγομεν,
τὸ πρῶτον καὶ τὸ μόνον ὄργανον τῆς διαπλάσεως τῶν
αἰσθημάτων καὶ ἰδεῶν, ὅτι καλῶς μὲν γινομένη μεγα-
λύνει, κακῶς δὲ διαφθείρει τὰ ἔθνη, δὲν ἐπεζήτησε καὶ
τοὶ ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ ἐκπαιδευθεῖς βαθμοὺς καὶ
μισθοὺς ἀνωτάτου καθηγητοῦ, δὲν ἀπέβαλλεν ὡς
ἀναξίαν ἑαυτοῦ τὴν παιδαγωγίαν ὅπως οἱ καθ' ἡμᾶς
τετυφωμένοι, οἵτινες πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον μόνον
ἀποβλέποντες καὶ τὰ Γυμνάσια αὐτὰ καταφρονοῦσιν,
ἀλλὰ μετ' ἀπαρξαιγματίστου ταπεινοφροσύνης καὶ
καρτερίας ἐδίδασκε καὶ ἐχειραγῶγει καὶ περιποιεῖτο
καὶ αὐτὰ τὰ νήπια. Ποσάκις εἶδον αὐτὸν εἰς Πόρον
μόνον ὁδηγοῦντα ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν παῖδας, καὶ δι-
δάσκοντα ἀλλὰ καὶ ψυχαγωγοῦντα καὶ τέρποντα
ἔτι καὶ καθ' ὁδὸν αὐτοὺς, δι' ἀφελοῦς ἐρμηνείας φυσι-
κῶν καὶ ἄλλων ἀντικειμένων!

— Διδάσκαλε, εἶπε ποτέ τις αὐτῷ, ὁδηγεῖς τὰς
ἐλπίδας τῆς πατρίδος.

— Προσπαθῶ τοῦλάχιστον, ἀπεκρίθη, νὰ γίνωσιν
ἐλπίδες καὶ ὅχι ἀπελπισίαι· διότι οἱ νέοι καλῶς μὲν
παιδαγωγούμενοι σώζουσι, κακῶς δὲ, εἰς βάρβαρον
κρημνίζουσι τὴν πατρίδα. « Ἀρχὰ πολιτείας νέων
τροφά. »

Τὸν δὲ Dutronc, Γάλλον τὸ γένος καὶ νομομα-
θῆ, εἶχε φέρει μεθ' ἑαυτοῦ ὁ Κυβερνήτης· ἦτο δὲ νέος,
ζωηρὸς καὶ φιλέλλην. Κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας
μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Κυβερνήτου διαμένων παρ' αὐ-
τῷ ἐπιδιδάσκοντα τὰ γαλλικὰ ἔγγραφα, διότι εἶχε μὲν

τὸ ὕψος γλαφυρὸν, κατὰ τοὺς γραμματικὸς ὁμῶς
κανόνες δὲν ἦτο πάντῃ ἁμεμπτος ὁ Κυβερνήτης. Με-
τὰ ταῦτα δὲ ἀπεστάλη εἰς ἐπιθεώρησιν τῶν κατὰ
τὸ Κράτος Σχολείων· ἀλλὰ συμπεσούσης τῆς πανώ-
λους, ἥτις καὶ εἰς Πελοπόννησον εἶχε μεταδοθῆ, ἡ-
ναγκάσθη νὰ ἐπισκεφθῇ μόνον νήσους τινάς, ἥτοι τὴν
Λέγιναν, Ὑδραν, Σπέτσας, Κίμωλον, Μῆλον, Νάξον,
Πόρον, Θήραν, Σκόπελον, Σέριφον, Σίφνον, Σίκυνον,
Σκιάθον, Σκύρον, Κύθον καὶ Κέα. Ἐπανελθὼν δὲ ὑ-
πέβαλεν ἐκθεσιν τὴν ὁποίαν ὡς περιέργον διὰ τὰς ἐν
αὐτῇ εἰδήσεις, εἰ καὶ πολλαχοῦ δύσληπτον διὰ τὴν
κακὴν μετάφρασιν, παραθέτομεν ἐνταῦθα.

« Κατὰ τὴν ἀπ' τοῦ παρελθόντος Μαΐου αἱ νῆσοι
αὗται εἶχον 92 σχολεῖα φοιτῶμενα συνάμα ἀπὸ 2,
333 μαθητὰς ἡλικιωμένους ἀπὸ 5 ἕως 30 χρόνων.
Ἐκ δὲ τῶν σχολείων τούτων 23 ἠκολούθουν τὴν
λαγκαστρικὴν μέθοδον καὶ παρῆχον 969 μαθητὰς.

« Ἐκ τῶν 92 σχολείων, 13 μόνον εἶχον τὴν ἀρχὴν
τῶν ἀπὸ τῆς Τουρκικῆς δυναστείας, 57 εἶχον συ-
στηθῆ ἀφ' ὅπου διεκηρύχθη ἡ ἀνεξαρτησία [Μαρτίου
1821] μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυβερνήτου [12 Ἰα-
νουαρίου 1828], καὶ τὰ λοιπὰ 22 ἐσυστήθησαν ἀπὸ
τῆς ἐποχῆς ταύτης μέχρι τῆς ἀπ' Μαΐου.

« Τὰ 13 σχολεῖα τῆς πρώτης περιόδου ἠκολούθουν
ὅλα τὴν παλαιὰν μέθοδον, καὶ ἐφοιτῶντο συνάμα ἀ-
πὸ 296 μαθητὰς. Ἐκ δὲ τῶν 57 σχολείων τῆς δευ-
τέρας, 43 ἠκολούθουν ὡσαύτως τὴν παλαιὰν μέθο-
δον, τὰ δὲ λοιπὰ 14 ἠκολούθουν τὴν νέαν κατὰ τὸ
θέσπισμα τῆς ἐν Ἀστρεὶ Ἐθνικῆς Συνελεύσεως· καὶ ἐ-
κεῖνα μὲν ἐφοιτῶντο ἀπὸ 829 μαθητὰς, ταῦτα δὲ
ἀπὸ 557, ἐξ ὧν ἐγένετο τὸ ὅλον 1,386 διὰ τὰ σχο-
λεῖα τῆς δευτέρας περιόδου. Εἰς δὲ τὴν τρίτην ἀπη-
ριθμοῦντο 9 καταστήματα ἀλληλοδιδασκτικὰ, τὰ δὲ
λοιπὰ 13 ἠκολούθουν τὴν παλαιὰν μέθοδον· καὶ ταῦ-
τα μὲν ἐφοιτῶντο ἀπὸ 239 μαθητὰς, ἐκεῖνα δὲ ἀπὸ
412 ἐξ ὧν ἐγένετο τὸ ὅλον 651 διὰ τὰ σχολεῖα τῆς
περιόδου ταύτης.

« Παρατηρητέον δὲ ὅτι οὔτε κατὰ τὴν μίαν, οὔτε
κατὰ τὴν ἄλλην τῶν δύο τελευταίων περιόδων τὰ
νέα σχολεῖα ἐγείναν διὰ τῆς ζημίας τῶν προϋπαρ-
χόντων, τὰ ὅποια ἐξ ἐναντίας ἔλαβον ἀμιλλώμενα
ἐπαισθητὴν αὐξήσιν.

« Καὶ ὅντως τὰ ἐκ τῆς Τουρκικῆς δυναστείας προ-
ερχόμενα σχολεῖα, ὅταν ἐξήφθη ἡ ἐπανάστασις δὲν
ἐφοιτῶντο εἰμὴ ἀπὸ 251 παῖδας, ἀριθμὸν αὐξηθέν-
τα ἀπὸ 25 ἐπὶ τῆς δευτέρας περιόδου, καὶ ἐπὶ τῆς
τρίτης ἀπὸ 20, τῶν ὁποίων πολλοὶ ἦσαν ἐφηβοί.

« Τὰ 57 σχολεῖα πάλιν τὰ ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως
λαβόντα ἀρχὴν δὲν εἶχον ἀκόμη εἰμὴ 1, 124 μαθητὰς
κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς τρίτης περιόδου, καὶ κατὰ τὴν
διάρκειάν τῆς εἶχον προστεθῆ εἰς αὐτοὺς ἑτεροὶ 262,
μεταξὺ τῶν ὁποίων εὗρισκοντο ἀκόμη πολλοὶ ἐφηβοί.

»Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐὰν εἰς τὰ σχολεῖα τῶν δύο πρώτων περιόδων ἐπολλαπλασιάσθησαν τοιοῦτοτρόπως οἱ μαθηταὶ κατὰ τὸ διάστημα τῆς τρίτης, τοῦτο δὲν εἶχεν ἐμποδίσει, ὥστε τὰ κατὰ τοὺς τρεῖς καὶ ἡμισυν μῆνας αὐτῆς συστηθέντα σχολεῖα ν' ἀποκτήσουν, μετὰ τὸ ὀλιγοχρόνιον ἐκεῖνο διάστημα, 654 μαθητάς, τῶν ὁποίων πολλοὶ ἦσαν ἡλικίας 20 ἕως 30 χρόνων.

»Ἡ Τουρκικὴ λοιπὸν περίοδος παρείχε 254 μαθητάς, ἡ τῆς ἐπαναστάσεως 1, 149 καὶ ἡ τελευταία 933.

»Τὰ καθολικώτερον καὶ μᾶλλον διδασκόμενα μαθήματα ἦσαν τὸ Ἀναγνώσκειν, τὸ Γράφειν, ἡ Νεοελληνικὴ γλῶσσα, ἡ παλαιὰ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Ἱστορία, ἡ Ἀριθμητικὴ καὶ ἡ Γεωγραφία.

»Εἰς πολλὰ σχολεῖα ἐδιδάσκετο ἡ Λατινικὴ καὶ ἡ Γεωμετρία, καὶ εἰς τὰ πλείονα, ἡ Θεολογία, ἡ Μεταφυσικὴ ἡ Φυσικὴ καὶ ἡ Χημεία. Ἀλλὰ τὰ μαθήματα ταῦτα ἦσαν τόσον ἐπιπόλαια, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τόσον ὀλίγον συντηρούμενα μὲ τὰς ὑπαρχούσας γνώσεις, ὥστε μ' ὅλην τὴν ἀνεκτίμητον ἀξίαν πολλῶν ἐπιστημῶν τὰς ὁποίας ἐφήπτοντο, δὲν θέλω λαλήσει τι πλεον περὶ αὐτῶν ἐνταῦθα.

»Ἐπειδὴ ἡ Ἀνάγνωσις, ἡ Γραφή, καὶ ἡ Νεοελληνικὴ γλῶσσα δὲν ἐδιδάσκοντο εἰς τὰ σχολεῖα τῆς μιᾶς τῶν τριῶν περιόδων μὲ τρόπον μᾶλλον ἀξιοσημείωτον ἢ εἰς τὰ τῶν ἄλλων, δὲν θέλω ὁμιλήσει οὔτε περὶ αὐτῶν εἰς τὸν ὁποῖον κάμνω παραλληλισμὸν τῆς εἰς ἐκάστην τῶν περιόδων τούτων ἰδίας διδασκαλίας. Ἡ Ἀριθμητικὴ μόνον, ἡ Γεωγραφία, ἡ Παλαιὰ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ ἡ Ἱστορία, ἡ Γαλλικὴ, ἡ Ἰταλικὴ καὶ ἡ Ἀγγλικὴ φαίνονται εἰς αὐτά.

»Ἡ πρώτη, περίοδος, ὡς εἶδομεν, ἄφινε 13 σχολεῖα. Ἡ ἀριθμητικὴ ἐδιδάσκετο εἰς 5, ἡ Γεωγραφία εἰς 2, ἡ Παλαιὰ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Ἱστορία εἰς 4, ἡ Γαλλικὴ καὶ Ἰταλικὴ εἰς ἓν.

»Ἡ δευτέρᾳ περίοδος παρείχε 57 σχολεῖα. Ἡ Ἀριθμητικὴ ἐδιδάσκετο εἰς 40, ἡ Γεωγραφία εἰς 20, ἡ Παλαιὰ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Ἱστορία εἰς 37, ἡ Γαλλικὴ καὶ Ἰταλικὴ εἰς 7.

»Ἡ τρίτη εἶχεν 22 σχολεῖα. Ἡ Ἀριθμητικὴ ἐδιδάσκετο εἰς ὅλα, ἡ Γεωγραφία εἰς 15, ἡ Παλαιὰ Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ Ἱστορία εἰς 17, ἡ Γαλλικὴ καὶ Ἰταλικὴ εἰς 4, ἡ Ἀγγλικὴ εἰς δύο.

»Ὁ λόγος εἶναι ἐνταῦθα μόνον περὶ τῶν σχολείων τῶν ὑπαρχόντων εἰς τὰς νήσους, ὅταν ἔγεινεν εἰς αὐτάς ἡ ἐπίσκεψις, καὶ οὐδαμῶς περὶ τῶν προϋπαρχόντων ἢ τῶν μετέπειτα συστηθέντων, ὁποιασδήποτε περιόδου καὶ ἂν ἦσαν.

»Ἀλλ' ὅμως εἶναι δύο, τὰ ὁποῖα δὲν θέλω παρασιωπήσει, ἂν καὶ διὰ ὀλίγον ὑπάρξαντα ἔκχυσεν πρὸ πολλοῦ.

»Ταῦτα δὲ τὰ σχολεῖα ἦσαν ἐν μὲν τῆς Ἀλληλοδιδασκτικῆς Μεθόδου, ἕτερον δὲ τῆς Ναυτικῆς.

»Ἐὰν στηριχθῇ τις δουλικῶς εἰς τοὺς χρόνους, θέλει κατατάξει αὐτὰ εἰς Τουρκικὴν περίοδον, διότι συνεστήθησαν δέκα ὁκτὼ σχεδὸν μῆνας πρὸ τῆς διακηρύξεως τῆς ἀνεξαρτησίας.

»Ἀλλ' ὅμως δὲν πρέπει νὰ γνωρίζωμεν μᾶλλον διὰ αὐτὰ χάριτας εἰς τὴν ἐπανάστασιν; Καὶ τῶνόντι, ὅταν ἡ Ἑλλὰς συνεσχετίσθη οὕτως μὲ τὴν ἐκπεπολιτευμένην Εὐρώπην, δανεισθεῖσα παρ' αὐτῆς τὰ δύο ταῦτα καταστήματα, ἡ ἐπανάστασις εἶχε γέννη ἡθικῶς. Τὸ πνεῦμα, τὸ ὁποῖον τὴν ὠδήγει ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου, τὴν προητοίμαζεν ἑκτοτε. Μᾶλλον δὲ εἰπεῖν, ἡ εἰσαγωγή τῶν δύο τούτων σχολείων ἦτο πράξις ἐκ τῶν μάλιστα ἐπαναστατικῶν. Τὸ νὰ καταφέρῃ τις τόσον φοβεράν πληγὴν εἰς τὸν ζυγὸν τῆς ἀμαθίας, ἦτο τὸ αὐτὸ καὶ νὰ διακηρύξῃ ῥητῶς ὅτι προητοιμάζετο νὰ συντρίψῃ τὸν πολιτικὸν ζυγὸν τῆς, τοῦ ὁποίου ὅλη ἡ δύναμις προήρχετο ἀπὸ τὸν πρώτον.

»Τὰ δύο λοιπὸν ταῦτα σχολεῖα ἀνήκουν προφανῶς εἰς τὴν ἐπανάστασιν.

»Τὰ ὑπομνήματα τὰ ὁποῖα ἀνέγνωμεν, ἀποκαλύπτουν σειρὰν ἀποτελεσμάτων, τὰ ὁποῖα παραβλήθεντα δίδουν πολλὰ ἀξιοσημειώτους παρατηρήσεις.

»Οὕτω λόγου χάριν, ἐὰν τις θεωρήσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν σχολείων καὶ τῶν μαθητῶν τῶν ἀνηκόντων εἰς ἐκάστην τῶν τριῶν περιόδων, βλέπει·

»Ὅτι ἡ Τουρκικὴ δυναστεία ἐπικρατήσασα 367 ἔτη δὲν ἀφίνει, κατὰ τὸν μέσον ὅρον, εἰς τὰς προειρημένους νήσους οὔτε ἐν σχολείον τῆς παλαιᾶς μεθόδου ἀνὰ ἐκάστην αὐτῶν, εἰς τὰς ὁποίας ὁμοῦ λαμβανομένας 17 ἀφίνει μ' ὅλα ταῦτα ἐν μὲ τὸ ἀνάλογον 20 μαθητῶν ἀνηλίκων ἀνὰ ἐκάστην τριακονταετηρίδα τῆς διαμονῆς τῆς.

»Καὶ ἰδοὺ ὅτι μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν 367 γραμματοφθόρων τούτων χρόνων, ἡ περίοδος τῶν ἐπτὰ τῆς ἐπαναστάσεως ἐτῶν διανυσθέντων ὑπὸ τοὺς οἰωνοὺς τῆς ἀθλιότητος καὶ ἀναρχίας, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοὺς τῆς γεννωμένης ἐλευθερίας, δίδει, κατὰ μέσον ὅρον, 3 νέα σχολεῖα εἰς ἐκάστην τῶν νήσων τούτων, καὶ εἰς τὰς 17 ὁμοῦ 2 σχολεῖα καὶ 37 τοῦλάχιστον μαθητάς ἀνὰ ἐκάστην τριμηνίαν τῆς διαρκείας τῆς.

»Καὶ ἰδοὺ πάλιν ὅτι, χωρὶς ἀκόμη ὁ Κυβερνήτης νὰ λάβῃ καὶ ἄλλο νὰ θεραπεύσῃ κάμμιναν πληγὴν, οὔτε νὰ ἐλαττώσῃ ἐπαισθητῶς τὴν ἀθλιότητα, ἀλλὰ μόνον διὰ τῆς ὁποίας ἐμπνέει εἰς τὸν λαὸν ἐμπιστοσύνης, οἱ τρεῖς καὶ ἡμισυν πρώτοι μῆνες τῆς ἐν Ἑλλάδι διαμονῆς του δίδουν εἰς αὐτάς ταύτας τὰς νήσους ἀριθμὸν σχολείων ἀνώτερον πλεον ἢ κατὰ τὸ τέταρτον τοῦ ἰδίου αὐτῶν, καὶ τὸ ἀνάλογον 2 σχολείων καὶ 89 μαθητῶν, τῶν πλειοτέρων ἐφήδων, ὅχι πλε-

ον, καθὼς εἰς τὴν προηγηθεῖσαν περίδον, ἀνὰ ἐκάστην τριμηνίαν, ἀλλὰ ἀνὰ ἐκάστην δεκάδα τῆς διαρκείας του.

» Ἡ σύγκρισις τῶν μαθημάτων, τὰ ὅποια ἐδιδάσκοντο ἐν ἐκάστης τῶν τριῶν περιόδων, δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ἐκπληκτικὴ.

» Διότι ἡ Ἀριθμητικὴ δὲν ἐδιδάσκετο εἰμὴ εἰς τὰ 2³ τῶν ἐκ τῆς Τουρκικῆς δυναστείας καταγομένων σχολείων· ἐδιδάσκετο δὲ ἤδη εἰς πλεονὴ τὰ 3⁴ τῶν τῆς ἐπαναστάσεως σχολείων· καὶ ὅλα τὰ τῆς τρίτης περιόδου εἶχον τὸ πολύτεμον τοῦτο μάθημα.

» Ἡ παλαιὰ Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ἱστορία ἐδιδάσκοντο μόνον εἰς τὸ 1³ τῶν σχολείων τῶν ἐκ τῆς Τουρκικῆς ἀρχῆς ὄντων, εὐθὺς δὲ εἰσῆχθησαν εἰς τὰ 2³ τῶν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ εἰς τὰ 3⁴ τῶν τῆς τρίτης περιόδου.

» Ἡ Γεωγραφία δὲν ἐδιδάσκετο εἰμὴ εἰς τὸ 4⁶ τῶν τῆς πρώτης περιόδου σχολείων· εἰς πλεονὴ ἢ τὸ 1³ τῶν τῆς δευτέρας, καὶ εἰς τὰ 2³ τῶν τῆς τρίτης.

» Ἡ Γαλλικὴ καὶ Ἰταλικὴ γλῶσσα ἐσπουδαζόντο μόνον εἰς τὸ 1¹² τῶν σχολείων τῶν ἐκ τῆς Τουρκικῆς ἀρχῆς· εἰς τὸ 1⁸ τῶν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ εἰς τὸ 1³ τῶν τῆς τελευταίας περιόδου, τῶν ὁποίων τὸ 1¹¹ εἶχεν ἐπιπλέον καὶ τὴν μάθησιν τῆς Ἀγγλικῆς.

» Ἐὰν ἐξετάσῃ τις ποίαν ἡλικίαν εἶχον οἱ μαθηταὶ ἐκάστης τῶν τριῶν περιόδων, θέλει ἰδεῖν ὅτι ἡ πρώτη παρῆχε μόνον παῖδας ἀπὸ 5 ἕως 15 ἐτῶν ἡλικίας, ἐὰν ἐξαιρεθῶσιν οἱ τῆς Ναυτιλίας μαθηταί. Ἀλλ' οἱ εἰς αὐτὸ φοιτῶντες ἄνδρες εἶχον ἀπὸ πρότερον ἀρτισιωθῆ εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν. Δὲν ἦσαν πλέον δοῦλοι τοῦ Σουλτάνου. Ἦσαν ἤδη τὸ ναυτικὸν τοῦ ἔθνους, ὅτε διὰ τὰ ὑπηρετήσωσι κάλλιον, ἐνίσχυον τοιοῦτοτρόπως, διὰ τῆς μελέτης τῶν ἀρχῶν, τὰς πρακτικὰς γνώσεις εἰς τὰς ὁποίας ἤρχοντο, δουλεύοντες εἰς δεσπότην.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ.

—οοο—

Ἐπὶ ἀπὸ τῶν πρώτων μηνῶν τοῦ 1855 ἔτους οἱ ἀνγκνῶσται τῆς Παρθώρας ἐγνώρισαν τὸν ἐξ Ἀμερικῆς καθηγητὴν Φέλτων. Κατὰ τὴν ἀποφράδα ἐκαίνην ἐποχὴν. ὅτε ξενικὸς μὲν ποὺς ἐμάρανε τὴν χλὸν τῆς ἐλευθερίας ἀναβλαστάνουσιν ἀκατάσχετον εἰς τὸ ἔδαφος τῆς ἡμετέρας πατρίδος, χεῖλη δὲ λοβόλα ἐγωνίζοντο ν' ἀμαυρώσωσι τοὺς σκοποὺς τοῦ

ἑλληνικοῦ ἔθνους, ὁ Κ. Φέλτων παρεμύθει τὴν ἑλληνικὴν φυλὴν γράφων καὶ ἀγορεύων ὑπὲρ αὐτῆς. Ἐγραψε δὲ καὶ ἠγόρευεν οὐχὶ ἀβασανίστως καὶ ἀκρίτως ὡς οἱ κκτῆγοροι ἡμῶν, ἀλλὰ μετὰ σύντονον καὶ ἐπιμελῆ μελέτην τῶν κατὰ τὴν Ἀνατολήν.

» Ἐλεύθερος, ἐλέγομεν τὸ 1855 ἔτος (*), τῶν προλήψεων καὶ τῆς ἐνθεομανίας αἵτινες τυφλοῦσι τοὺς πολλοὺς ὁσάκις θέλουσι νὰ ἐπαινέσωσιν ἢ νὰ ψέξωσι, διέτρεψε μῆνας ὀλοκλήρους μεταξὺ ἡμῶν μελετῶν ἀπροσωπολήπτως καὶ εὐσυνειδήτως τὸν τόπον. Ἐγκρατέστατος δὲ ὢν καὶ τῆς ἡμετέρας φιλολογίας καὶ γλώσσης, συνδιελέγετο εὐχερῶς μετὰ πολλῶν καὶ μάνος ἠρεῖνα πάντα, ὥστε τὰς πληροφορίας αὐτοῦ οὔτε ἐξ ἐγγράφων δυσμενοῦς διπλωμάτου, οὔτε ἐξ ὑπομνημάτων περιηγητοῦ λεληθότως καὶ ὀλισθηρῶς πατήσαντος τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος ἐπορίσθη, ἀλλ' ἐξ ἰδίης ἀντιλήψεως. »

Δις ἐπισκεφθεὶς τὴν Ἑλλάδα εἰς καιροὺς διεστῶτας ἀπ' ἀλλήλων οὐ μόνον χρονολογικῶς ἀλλὰ καὶ πολιτικῶς, ἐπανῆλθε πάντοτε εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἀκλόνητον ἔχων τὴν πεποίθησιν ὅτι « ἡ ἀποκατάστασις καὶ ἡ εὐδαιμονία τῆς Ἀνατολῆς ἐξήρτηται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου, » καὶ ὅτι « ἐάν ποτε αἱ χῶραι τῆς Ἀνατολῆς αἱ τοσούτω μὲν πλουσίως προικισθεῖσαι ὑπὸ τῆς φύσεως, ἀλλὰ καὶ τοσούτους αἰῶνας διαφθειρόμεναι ὑπὸ τῶν ἐλαττωμάτων τῆς τουρκικῆς τυραννίας καὶ τῶν ὀλεθρίων θεσμῶν κοινωνίας θεμελιουμένης ἐπὶ ψευδοῦς θρησκείας, ἐάν ποτε, λέγομεν, ἀποδοθῶσιν εἰς τὸν πολιτισμὸν, ἀνάγκη νὰ γείνη τοῦτο διὰ τῆς ἐπιβρότης τῆς ἑλληνίδος φυλῆς καὶ τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας. »

Ἰδοὺ ὅποιον εἶλον ἀπώλεσεν ἡ Ἑλλάς τὸν παρελθόντα Φεβρουάριον.

Ὁ Κορνῆλιος Κόνουαν Φέλτων, πρύτανης τοῦ ἐν Ἄρθαρδ τῆς Ἀμερικῆς πανεπιστημίου, ἐγεννήθη ἐν West Newbury τῆς Μασσαχουσέτης τὴν 6 Νοεμβ. τοῦ 1807 ἔτους· ἦτο ἄρα πενήκοντα καὶ πέντε ἐτῶν ὅτε ἀπέθανε. Καὶ σπουδαστὴς μὲν διεκρίνετο ἐπὶ φιλομαθείᾳ καὶ ἀγχινοίᾳ, ἀναγορευθεὶς δὲ διδάκτωρ τὸ 1827 συνειργάσθη μετ' ἄλλων εἰς σπουδαῖον περιοδικὸν σύγγραμμα· ἐδίδαξε δὲ καὶ εἰς Γυμνάσια, καὶ καθηγητὴς διωρίσθη τὸ 1832, τῆς τε λατινικῆς καὶ τῆς ἑλληνικῆς μετ' ὀλίγον δὲ καὶ πρύτανης εἰς τὸ ἐν Ἄρθαρδ πανεπιστήμιον. Τὸ 1833 ἐξέδοτο τὸν Ὀμηρον μετὰ σχολίων καὶ εἰκόνων, καὶ τὸ 1840 συλλογὴν διαφόρων τεμαχίων Ἑλλήνων συγγραφέων μετὰ σχολίων ἐπίσης καὶ λεξικοῦ· ἀμφοτέρω τὰ

(*) Ὁρα Πανθ. φυλλάδ. 123 τῆς 1 Μαΐου σελ. 67-69. Ἐν αὐτῇ κατεχωρίσθη ἐν συνόψει καὶ ἡ περὶ τῶν προόδων καὶ τῆς μελλούσης τύχης τῆς Ἑλλάδος γνώμη τοῦ ἀοιδίου Φέλτωνος.